

Osudový příběh s dotykem tohoto místa

SESTŘIČKA ALICE

Do vojenské válečné nemocnice v Pardubicích nastoupila jako dobrovolná ošetřovatelka. Místo jí bylo propůjčeno od 12.srpna do 11.září roku 1915. Z práce zde a zážitků napsala deník, psaný popisnou formou v určených chvílích volna mezi náročnou prací.

Z deníku A.G.M.:
(úpravy bez úprav)

*načítáme každou duši něco dověcho,
zapomínáme na chvíli na vše,
abychom tu, že myslíme na
druhé, načež smrt vlastně
ovčerná.*
Dr. A. J. Masaryková.

- „Přijeli jsme na nádraží. Šelky nebyly, všechny umřely, umřela jsem něčím. Na peróně už byli lékaři, komisaři, kuráři, oberlehnat... Bylo chladno, jasno. Víak už jede. Pamatovali, tře, krok za krokem, vylodili vlak do nádraží. Měla se červená čepice... v okně objevila se hlava dočasná – správe vládu. Prošel tehdy doopravdy náručí elegantně nasytily kufrem. Vycházeli lehnarí. Mláděři přijali můj lipový čaj a chleb s máslem. Pak nosila s tělece raněnými. Největší byli uvedeni do síně, kde jim byly vlasy hladce oholeny i vousy a pak v dálší síní sešli do latstva, které se posílá do desinfekce a konečně vylopují a dostali prádlo a převlečení jsou na operaci sál. Polední vynášeli a vydáři Ruhy.“
- „Těchou na měsíční kračejy jsem se sestrou Gabriellou do operační síně. Tam v pokoji sestry jsme si uvařily kávu a snědly obložené chleby. Šla jsem na sál. Z měsíční noci vystupovaly figury z transportu zabalené v deky. Někteří zle fraktury, hlavy, jeden Rus v červené kosišti vřel mál sušalno centrum kři. Zápas hrnu... Sestra tni, růžové, barcelón, ratiolová s modrými očima uplatlovala svou lehkou rukou – s přetékající lehkostí přirozenou... Dívčou. Byly to velmi silné, velmi silné dívky. Lehla jsem si v lasech – nepula do rána. V 5 h zaronit. Umřely jsem si občím, málé od studenou vodu, vrala zástěru, doper a po káve jsem šla do zaroného sluného jitra.“
- „Měl 40, o Erypsel – a ted horečka klesla. Až do dnes jsem ho krmila. – Ránu jsem mu čistila i hladě obzav. Včera, když jsem ho myla etherem, tak řekl, nechci, válit. Kdyžby to nebyla Vy, tak už jste byla jedna přelí hlu. Doktorovi jsem jednu vrazil – Masochy ho zlobily a teple mu pěknot rozváděl po červené kupačce se tuň.“
- „Byla jsem v operační sále. Na stole bedry hubený člověk. Drenážle. Měl čmrdat ran, opravdu. Četl nám umit, probodil prímá. Já se mu nedivím, že četl. Četl zlozmena. Šel. Všechny noviny světa, všechny papisy jsou malé. Postavil se tvář v tuř valce a barel, je to to možné. Zarekl. Největší jsem se začítvala a pak jsem sa oňa, že neztrátím svou životní mť.“
- „Dnes jsem byla s naším Maďarem na operační sále – Zda proklat – Už šel se pracovat. Trucl se a pracovat! Masarus neslyel ani slova maďarsky, už dlouho. Když lolet na stole – celou nohu mu zas roztrhl, drény vytáhli a v největší bolesti a když tak na stole, zavolal mi sestru slatnou ošetřov. – umi maďarsky – v té bolesti selsky se mu oči, slabými rukama ji objal – usmál se jako dítě – Noha je v bolestném stavu – pro amputaci je slab – tak navačila jsem se a bžím.“

- „Tak, Za Pardubicemi je – několi kroků od karanténní stanice – a louky na obzoru, možná vřchy. Šla jsem lesem 172 hodiny, jakoby červená se, smeky červená a za loukami rýsují se krásné aleje topolů. Musela jsem stále myslet na Maďara. Viděla jsem jeho nohu, ten člověk už je kost a kůže. Levá noha zlobí od kolena dolů je celá víceméně v rozkladu, máti olivnné otěky a žilv maso – vlada hrn. Dnes ho nesl na operační sál. Šla jsem vedle nosítek se sestrou Gabi. Plakal beznadě jako dítě. Sestra mu hladila vřchlou ptači havičku. Ubohý! Ubohý! – Stál dlouho venku a slyšel steny jíných. Pak přišla na něho řada. Potulili ho na stůl... Noha je rudá, růžok gumových rourek má sbírat hrns – a nosník, neboť ctil od jinů. Heský medl vytáhl drény a profil nollu fezem asi 20 cm a několi cm hlubokým do žilvho masa. Ubohý Maďarek se probudil a konec: proběhl při plíném vědomí, ale co to? Všeude nositka s podobnými.“
- „Masarovci se dali moc čes. Celá noha splytká, sám hrn, sám abez. Dnes přišel doktor v... černé toaletě, usmál se. Rozložme abez! Největší si sundal kabát, vral bílý – a usmál se nevyslově hloupým úsměvem jímž měl získat odpytí sympatie a zároveň měl vyjádřit... pohorlení. Co je vlastně, hlubový člověk?.. ten člověk se převlekl nábožníst se den neboť je jistý, že je jistý to je spíš znak symptomu hlouposti než příčinu... [směje] Všecek nesnažil se, aby jeho činy nesly ovoce, chce obdiv, to je mu cílem! Ne dobrý, krásný, silnější činy! Člověk byl by s naším barákem našim zadravými suachy. Zde měl by zájem o ránu, horečku, žinsk aby doma byl informován o tom, jak se pacienta vede... On však pligle a každý nejednodušší pacient čit, že přišla mla – tož i se jako hluh na báni ve své nové „toiletě“ tak marní jeho
- „Z noci stál se den, různé slunce stlo na východu... A tu táhli s hubbou po hlavní cestě domobranu s muzkou. Dnes je v Pardubicích posíven... A skutečně, z baráku vyběhali pacienti v podvkládkách v kosičkách. Překýl černý čepí utíkal, měl ještě obzav na noze. O, u nás je dnes taký posíven, už jsem byl v kráikáně, myslím jsem, že už budu doma... Hluha prošla celou alejí, v operky postolí dle, pak se vsetry. Šla jsem se sestrou kabanou před osmíčkou a tu se banda zastavila a spustila. Má roztomilá Barunka – harmonika, housle, klarnet. Největší byl ale masik v bílých kalhotách, hrál na fute od housl. Foukal do něho a probíhal se s úsměvem citem. Na kobeček a zas náhodou! – Běžně – Pak spustil: „Kde dostov mlů?“
- „Po obědě jsem vyšla ven po silnici – a nagehodu jsem čila, že ve mně je zadržný proud slz... dny se do oči od dnu se tak rny... Šla jsem dle, postavit se s houbou, český má klobouk, nečekám to a jsem šťastná.“
- „3. VIII. 1915. Jak ten Čas letí. Dnes nechce se spát. Vidím tu velké hrzné rány, těla krásná, jako diskobol – a oči jasně dítřské a věčné. V mém srdci je velký křid – vin, je mé život křid, nečekám to a jsem šťastná.“
- „Už tu bude jen dva dny. Bude se mi stýskat po tomto životě. Zde není problém – je jasno, co je třeba dělat. Nemocní jsou věční. Škoda. Ale to dobře. Stačí.“

Alice Garrigue Masaryková

Byla významnou osobností oboru ošetřovatelství a oboru sociální práce u nás. Bohužel ze zřejmých důvodů nemělo být v Československu, po únorových událostech v roce 1948 a následujících více než 40 let, její jméno propagováno. Význam její práce je proto odbornou veřejností dodnes málo doceněn.

Narodila se 3. května 1879 ve Vídni, v rodině docenta tamní univerzity T. G. Masaryka (1850–1937) a jeho americké choť Charlotte (1850–1923).

Alice vystudovala historii a filozofii, ale více pozornosti věnovala sociologii. Po získu doktorátu v roce 1903 se dále sebevzdělávala. Roku 1904 a 1905 strávila v americkém Chicagu. Zde působila jako učitelka a sociální pracovnice v komunitě českých imigrantů. Po návratu do Čech nastoupila dráhu učitelky na dívčích lyceích, ve volnu se věnovala péči o chudé a různé sociální případy.

Za 1.sv. války ji téměř rok věznil rakouský režim, který se tak mstil Masarykově za jeho revoluční činnost v cizině. Z dcery, jež pomohla ukrýt otcovy vědecké písemnosti, se snažil učinit „velezrádkyni“. Hrozil jí trest smrti. Psychicky ji držely nad vodou především matčiny dopisy posílané do vídeňské tiskárny. Veřejná kampaň Aliciných přátel a zahraničních podporovatelů v USA donutila režim ke změně stanoviska. Rakousko nestalo o zhoršení vztahů se Spojenými státy ani o zbytečnou nepopulárnu a 3.7. 1916 ji propustilo z vězení.

Ústrky režimu tím ale neskončily. Ztratila práci a nové učitelské místo by získala jen tehdy, kdyby se zřekla otceva příjmení. To odmítla. Vydělávala si doučováním jazyků a hmotně ji podporovali i členové protirakouského odboje. V závěru války Alice napomohla ke zřízení prvé vyšší sociální školy v Čechách.

Požadovala o matku, jejíž zdravotní stav se ovšem na jaře 1918 rapidně zhoršil, takže musela být převezena do sanatoria. Zde střídavě pobývala i za republiky. Když pak byl po rozpadu Rakousko-Uherska, na podzim 1918, zvolen její otec prezidentem nově zrozené Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk, Alici nezbylo, než mu občas vypomáhat i v roli první dámy státu.

Ozdrava zdravotnictví, nevylímané ošetřovatelství. Ji velmi zájímala, a proto se rozhodla pro život nasamostatně práci do této oblasti. Svá myšlenky a postoje formovala během studií nejen v ženském spolku Slavia, ale i ve spolku České srdece a v abstinenčním protialkoholním hnutí, jehož propagátorem byl i její otec. Měla kredit odbornice na sociální problematiku a ženy s rozsáhlými zahraničními kontakty. I díky tomu se dostala do čela Československého červeného kříže. Její funkce předsedkyně byla čestnou, nebyla nikdy honorována. Funkci opustila v roce 1938 po „Mnichovské zradě“, kdy ji k tomuto kroku donutily nekalé okolnosti a pomluvy.

Založila sociální institut Legie malých (někdy též Legie mladých) pod červeným křížem, pro organizování mimoškolní zábavy a vzdělání dětí sociálně slabých rodičů.

Léta 2.sv. války strávila v americkém exilu, stejně jako roky 1950 až 1966. Vlastní rodinu nikdy nezaložila. Životní náplň nalezla v práci pro druhé.

Zemřela 29. listopadu 1966 v chicagském starobinci jako prakticky nemajetná, ale hluboce věřící osoba.